

Hallituksen esitys Eduskunnalle sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi annetun hallituksen esityksen HE 68/2005 vp täydentämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallitus on antanut kevädistuntokaudella eduskunnalle hallituksen esityksen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Eduskunnalle annettua hallituksen esitystä ehdotetaan täydennettäväksi yrittäjien omavastuajan korvaamista ja korvaamisen rahoitusta koskevilla säännöksillä, yrittäjien työterveyshuollon laajentamista kattamaan myös sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon ja laajennuksen rahoitusta koskevilla säännöksillä sekä ehkäisevän työterveyshuollon korvausprosentin korottamista koskevilla säännöksillä.

Täydennettäväksi esitettävä hallituksen esitys sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ja täydentävä esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006 samanaikaisesti sairausvakuutuksen rahoitusta koskevien lakien kanssa. Sen 8 luvun 10 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
1.1.1. Yrittäjien omavastuu-aika	4
1.1.2. Työterveyshuolto.....	4
Työterveyshuollon rahoitus	6
1.2. Nykytilan arviointi.....	6
1.2.1. Yrittäjien omavastuu-aika	6
1.2.2. Työterveyshuolto.....	7
Työnantajan järjestämän työterveyshuollon arviointi	7
Yrittäjien työterveyshuollon arviointi	8
Terveysvaara korottavana tekijänä	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
2.1. Yrittäjien omavastuu-aika	9
2.2. Työterveyshuolto.....	10
2.2.1. Työnantajan järjestämä työterveyshuolto.....	10
2.2.2. Yrittäjien työterveyshuolto	10
3. Esityksen vaikutukset	11
3.1. Taloudelliset vaikutukset	11
3.1.1. Yrittäjien omavastuu-aika	11
3.1.2. Työterveyshuolto.....	11
3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	12
3.2.1. Yrittäjien omavastuu-aajan korvaaminen.....	12
3.2.2. Työterveyshuolto.....	12
3.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	12
3.3.1. Yrittäjien omavastuu-aajan korvaaminen ja yrittäjien työterveyshuollon laajentaminen.....	12
3.3.2. Työterveyshuolto.....	13
4. Asian valmistelu	13
5. Riippuvuus muista esityksistä.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	15
1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Sairausvakuutuslaki	15
8 luku. Sairauspäiväraha.....	15
13 luku. Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset	16
18 luku. Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut.....	17
1.2. Työterveyshuoltolaki	18
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	19
3. Voimaantulo	19

4. Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	20
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	20
työterveyshuoltolain muuttamisesta	23
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTIT	24
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	24
työterveyshuoltolain muuttamisesta	30

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1. Yrittäjien omavastuu-aika

Sairauspäivärahan omavastuu-aika sairausvakuutuksessa on sairastumispäivä ja sitä seuraavat yhdeksän arkipäivää. Sairausvakuutuslain mukaiset omavastuu-aikaa koskevat säännökset ovat samanlaiset kaikille vakuutetuille riippumatta vakuutetun työmarkkina-asemasta.

Omavastuun ajalta maatalousyrittäjille maksetaan kuitenkin sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) nojalla niin sanottua Mela-päivärahaa neljänestä sairauspäivästä lähtien enintään sairausvakuutuksen omavastuuajan loppuun. Mela-päivärahasta aiheutuvan menon kustantaa valtio, ja sen maksaa maatalousyrittäjien eläkelaitos. Muilla yrittäjillä ei tätä etuutta ole. Päivärahan suuruus on 1/514 maatalousyrittäjälle työkyvyttömyyden alkaessa vahvistetuna olleesta maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaisesta työtulosta.

Palkansaajilla puolestaan on työsopimuslain (55/2001) nojalla oikeus saada työnantajan kustantamana palkkaa sairauspäivärahan omavastuuajalta. Jos työsuhde on kestänyt alle kuukauden, työntekijällä on oikeus 50 prosenttiin palkastaan sairauspäivärahan omavastuuajalta. Työnantajalla ei ole oikeutta saada vakuutetun sairauspäivärahaa korvaukseksi palkkamenosta tältä omavastuuajalta.

Maatalousyrittäjille, muille yrittäjille ja palkansaajille voidaan alkaa maksaa sairauspäivärahaa vasta omavastuuajan täytyttyä. Jos vakuutetulla on oikeus palkkaan työkyvyttömyyden ajalta, sairauspäiväraha maksetaan työnantajalle sairausajan palkkaa vastaavilta osin.

1.1.2. Työterveyshuolto

Työterveyshuollon korvattava toiminta ja korvauksen määräytyminen

Työterveyshuollon kustannusten korvaa-

minen on työterveyshuoltoa koskevan ensimmäisen lainsäädännön voimaantulosta lähtien ollut läheisesti sidoksissa työterveyshuoltolainsäädäntöön ja työterveyshuollon sisällön kehittämiseen. Voimassa olevan työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaan työnantajan on järjestettävä työntekijöille ennaltaehkäisevä työterveyshuolto. Työnantaja voi vapaaehtoisesti järjestää ennaltaehkäisevän työterveyshuollon lisäksi sairaanhoidon. Yrittäjillä on oikeus vapaaehtoisesti järjestää itselleen ennaltaehkäisevä työterveyshuolto, mutta laki ei sitä edellytä. Sairaanhoidon tasoiseen korvattavaan työterveyshuoltoon yrittäjillä ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan ole oikeutta. Yrittäjä voi kuitenkin hakea sairaanhoidosta korvausta siten kuin sairausvakuutuslaissa säädetään yksityisen terveydenhuollon palvelujen korvaamisesta.

Vuonna 2002 tuli voimaan uusi työterveyshuoltolaki, joka on kiinteä jatko vuoden 1995 korvausuudistuksen yhteydessä käynnistyneelle työterveyshuollon sisällön ja laadun kehittämiseksi. Lakiin on kirjattu hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen toiminnan periaatteet, joiden mukaan työterveyshuoltoa toteutetaan prosessina työpaikan tarpeiden arviointiin perustuen. Prosessiin sisältyy toiminnan suunnittelu, varsinainen toiminta vaikutusten aikaansaamiseksi sekä seuranta ja arviointi. Lain uudistamisen tavoitteena oli vahvistaa työterveyshuollon toimintaa työn ja työympäristön sekä työyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden kehittämisessä samoin kuin työntekijöiden terveyden ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisessä ja edistämiseksi koko työuran ajan. Lisäksi lain tavoitteena on kohdentaa työterveyshuollon resursseja aikaisempaa enemmän työolosuhteiden selvittämiseen ja muuhun työpaikoilla tapahtuvaan toimintaan.

Työterveyshuoltolakia täydentämään säädettiin valtioneuvoston asetus (1484/2001) hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta. Tämän lisäksi säädettiin valtioneuvoston asetus (1485/2001) terveystarkastuksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä.

Työterveyshuollon kustannusten korvaaminen liitettiin työterveyshuoltolain 9 §:ään, jonka mukaan työnantajalla, yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä on oikeus korvaukseen kyseisessä laissa säädetyn työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista siten kuin sairausvakuutuslaissa säädetään.

Työterveyshuoltolainsäädännön valmistelun yhteydessä tehtyjen selvitysten perusteella katsottiin, että työterveyshuollon työpaikkoihin kohdistuvaa toimintaa toteutettiin vähän tai ei lainkaan. Tähän liittyen työterveyshuoltolain voimaan tulon yhteydessä säädettiin työnantajien työterveyshuoltoa koskeva sairausvakuutuslain väliaikainen muutos (1123/2001), jonka tavoitteena oli lisätä työterveyshuollon toimenpiteitä työpaikoilla työn, työympäristön sekä työyhteisön terveellisyiden ja turvallisuuden kehittämiseksi sekä edistää työpaikkakäynteihin perustuvaa työterveyshuollon toimintaa, jonka perusteella kertyy tietoa työterveyshuollon toimintasuunnitelmaa varten. Lain muutoksen perusteella työterveyshuollon korvaustasoksi säädettiin 60 prosenttia työpaikkakäynteihin perustuvan työn, työympäristön ja työyhteisön kehittämiseksi ja seuraamiseksi toteutetun työpaikkaselvitystoiminnan kustannuksista sekä työpaikkaselvitystoimintaan perustuvan toimintasuunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneista kustannuksista. Muilta osin ennalta ehkäisevän työterveyshuollon korvaustaso on edelleen 50 prosenttia. Väliaikaisesti voimassa oleva säännös täydentää työterveyshuoltolain keskeisiä tavoitteita. Lain voimassaoloaika päättyy 31. päivänä joulukuuta 2005.

Vuoden 2005 alusta voimaan tullessa sairausvakuutuslaissa (1224/2004) selkeytettiin työterveyshuoltoa koskevien säännösten rakennetta ja sisältöä sekä otettiin huomioon perustuslain asettamat vaatimukset säädösten tasosta ja valtuutussäännöksistä. Samassa yhteydessä tuli voimaan sairausvakuutuslain nojalla annettu valtioneuvoston asetus (1338/2004) työterveyshuollon korvausten laskennallisten enimmäismäärien määrittämisestä.

Sairausvakuutuslain 13 luvun 1 §:n mukaan työnantajalla on oikeus saada korvausta työterveyshuoltolaissa työnantajan velvolli-

suudeksi säädetyn tai määrätyn työterveyshuollon (korvausluokka I) ja tämän lisäksi työnantajan vapaaehtoisesti järjestämän sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon (korvausluokka II) tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Myös yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on vapaaehtoisesti järjestänyt itselleen työterveyshuoltolain 12 §:n mukaiselta ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta kyseisestä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista korvausluokka I:n mukaisesti. Yrittäjän järjestämän työterveyshuollon korvaamisessa ja kustannusten ja toiminnan seuraamisessa noudatetaan soveltuvin osin työnantajaa koskevia säännöksiä. Yrittäjällä ei ole kuitenkaan oikeutta saada korvausta työterveyshuollon yhteydessä itselleen järjestämänsä sairaanhoidon kustannuksista työterveyshuollon mukaisesti. Kuten muutkin vakuutetut, yrittäjä voi kuitenkin saada korvausta yksityisen sairaanhoidon kustannuksista sairausvakuutuslain 4 luvun nojalla.

Työnantajalle korvataan sairausvakuutuslain mukaan työterveyshuoltolaissa tarkoitettua hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Korvattava toiminta on jaettu työterveyshuoltolain 12 §:n mukaiseen ehkäisevään työterveyshuoltoon sekä työnantajan vapaaehtoisesti järjestämään työterveyshuoltolain 14 §:n mukaiseen sairaanhoitoon ja muuhun terveydenhuoltoon. Toiminnan tulee olla toteutettu työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeellisiksi katsomiaan asiantuntijoita ja muita työterveyshuollon tarpeellisia voimavaroja käyttäen. Sairausvakuutuslain 13 luvun 4 §:ään sisältyvän korvattavuuden yleisen periaatteen mukaan korvaukseen oikeuttavia ovat työ-, virka- tai vastaavassa palvelussuhteessa olevien työntekijöiden työterveyshuollosta aiheutuneet kustannukset. Työterveyshuollon tulee lisäksi olla työntekijälle maksutonta.

Työnantajalle, yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekevälle korvataan sairausvakuutuslain 13 luvun 5 §:n mukaan 50 prosenttia työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksista, joita ovat hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamiseksi tarpeelliset ja kohtuulliset perustamis-

ja käyttökustannukset. Työnantajalle korvataan kuitenkin 1.1.2002—31.12.2005 välisenä aikana tehdyistä työpaikkaselvityksistä ja toimintasuunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneista kustannuksista 60 prosenttia perustuen sairausvakuutuslain määräaikaiseen muutokseen. Työnantajalle maksettava korvaus määräytyy enintään työntekijäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan ja yrittäjälle maksettava korvaus määräytyy enintään yrittäjäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan. Kansaneläkelaitos tarkistaa enimmäismäärät vuosittain yleistä kustannuskehitystä vastaavasti.

Työnantajalle maksettavan korvauksen enimmäismäärässä voidaan sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:n mukaan ottaa korottavana tekijänä huomioon työpaikan kokoon sekä työterveyshuoltotoiminnan aloittamiseen, työterveysaseman perustamiseen tai työterveyshuollon sisällön muuttamiseen liittyvä erityinen syy sekä työn terveysvaaroista aiheutuva työterveyshuollon tarpeeseen vaikuttava muu syy. Enimmäismäärä määritellään korvausluokittain hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen toiminnan toteuttamiseksi tarpeellisten voimavarojen perusteella.

Työterveyshuollon rahoitus

Työterveyshuoltopalvelujen rahoitus perustuu työnantajan kustannusvastuuseen järjestämistään palveluista. Sairausvakuutuslain perusteella työnantajalla on oikeus saada korvausta palvelujen järjestämisestä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Voimassa olevan sairausvakuutuslain 18 luvun 1 §:n mukaan korvaukset maksetaan sairausvakuutusrahastosta. Sairausvakuutuslain 18 luvun 3 §:n mukaan työnantajan sairausvakuutusmaksusta säädetään sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963). Työterveyshuollon korvauksilla edistetään työssä olevan väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä edistetään tasa-arvoisuutta työelämässä ja terveyspalvelujen käytössä. Myös yrittäjien työterveyshuollon korvaukset rahoitetaan sairausvakuutusrahastosta.

Hallitus teki vuoden 2005 talousarvionvottelujen yhteydessä päätöksen sairausvakuutuksen rahoituksen uudistamisesta vuo-

den 2006 alusta lukien. Samassa yhteydessä valtio sitoutui uudistuksen voimaantulovaiheessa hyvittämään täysimääräisesti rahoitusuudistuksesta aiheutuvat vakuutettujen ja työnantajien maksujen korotukset verokevennyksellä. Myös yrittäjien maksun nousu oli tarkoitus kompensoida rahoitusuudistuksen voimaantulovaiheessa. Kompensointi sovittiin toteutettavaksi erikseen tehtävän selvityksen pohjalta. Selvitysten perusteella on esitetty, että YEL- ja MYEL-yrittäjille tulisi oikeus sairaanhoitoon osana työterveyshuoltoa. Samalla esitettiin, että yrittäjien työterveyshuollon korvausmenettelyä tulisi yksinkertaistaa.

Hallitus antoi toukokuussa 2005 eduskunnalle esityksen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta (HE 68/2005 vp).

Rahoitusuudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaan työtuloetuksina rahoitettaisiin muun muassa työnantajille työterveyshuollon järjestämisestä maksettavat korvaukset lukuun ottamatta Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksettavia korvauksia.

Työnantajat osallistuisivat työtulovakuutuksen rahoittamiseen maksamalla edelleen työnantajan sairausvakuutusmaksua. Vakuutettujen työtulovakuutukseen kohdentuva maksu eli päivärahamaksu puolestaan perittäisiin niiltä, joilla on palkka- tai työtulon perusteella oikeus sairausvakuutuksen tai kuntoutuksen päivärahaetuksiin. Maksun perusteena olisivat palkansaajan ja yrittäjän veronalainen palkkatulo ja työtulo. Vuonna 2006 työnantajat rahoittaisivat 73 prosenttia muista työtuloetuksista kuin valtion rahoittamista vähimmäismääräisistä päivärahaetuksista ja palkansaajat sekä yrittäjät yhdessä rahoittaisivat 27 prosenttia. Vuoden 2006 jälkeen tapahtuvat kustannusmuutokset rahoitettaisiin valtion osuutta lukuun ottamatta siten, että maksujen muutokset jakautuisivat tasan työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien kesken.

1.2. Nykytilan arviointi

1.2.1. Yrittäjien omavastuu-aika

Sairauspäivärahan omavastuuajan vaikutus

yrittäjän ansioihin vaihtelee ja on riippuvainen siitä, kuinka suuri osa yrittäjän toimeentulosta perustuu hänen omaan ansiotyöhönsä. Niin kutsutun yksinyrittäjän kohdalla sairauden omavastuuajalta aiheutuu yleensä aina ansionmenetystä. Sen sijaan jos yrittäjällä on työssä muita henkilöitä, näiden työpanos korvaa tai ainakin alentaa ansionmenetystä. Sairauspäivärahan omavastuuajan ja tästä seuraavan ansionmenetyksen on esitetty johtavan siihen, että vakuutetut eivät pidä työkyvyttömyydestä aiheutuvia tarpeellisia sairauslomia, mistä taas saattaa aiheutua pitkitävää työkyvyttömyyttä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama yrittäjien sosiaaliturvaa selvittänyt työryhmä luovutti ehdotuksensa sosiaaliturvan työllistymistä ehkäisevien rakenteiden muuttamiseksi (STM:n työryhmämuistioita 2005:12) sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäreelle 9 päivänä elokuuta 2005. Työryhmän työ liittyi yrittäjyyden politiikkaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen.

Tilannetta, jossa palkansaajalla on oikeus palkkaan sairauspäivärahan omavastuuajalta, ja jossa maatalousyrittäjällä on oikeus korvaukseen omavastuuajalta erityislainsäädännön nojalla, poikkeaa YEL-vakuutettujen yrittäjien tilanteesta. YEL-vakuutettujen yrittäjien jäämistä ilman toimeentuloa koko omavastuuajalta voidaankin pitää epätydyttävänä. Työryhmä ehdottikin muun muassa muutettavaksi sairausvakuutuslain mukaista omavastuu-aikaa yrittäjien kohdalla. Ehdotuksen mukaan YEL-vakuutetun yrittäjän sairauspäivärahan omavastuu-aikaa tulisi korvata samalta ajanjaksolta kuin MYEL-vakuutettujen yrittäjien kohdalla niin kutsutusta Mela-järjestelmästä jo tapahtuu.

1.2.2. Työterveyshuolto

Työnantajan järjestämän työterveyshuollon arviointi

Korvausjärjestelmän tavoitteena on tukea työterveyshuoltolaissa määritellyn hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen toiminnan toteutumista työssä olevan väestön työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Samoin korvausjärjestelmän avulla pyritään edistämään työterveyshuollon

palvelujen ja voimavarojen tehokasta käyttöä sekä vaikuttamaan työterveyshuollon kattavuuteen siten, että työterveyshuollon järjestäminen toteutuisi kaikilla työpaikoilla työntekijöiden palvelussuhteen muodosta ja kestosta riippumatta. Tarkoitus on, että työterveyshuoltolain mukainen toiminta voi toteutua ilman, että se olisi riippuvaista yrityksen taloudellisesta asemasta.

Vuonna 1995 toteutettu työterveyshuollon korvausten jakaminen kahteen luokkaan onkin osoittautunut työterveyshuoltolain tavoitteiden mukaiseksi, ja korvaukset on näin voitu kohdistaa erityisesti ennalta ehkäisevään toimintaan työpaikan tarpeisiin perustuen. Samalla on voitu turvata työterveyshuollon henkilöstö- ja laitevoimavaroin toteutettavan työterveyspainotteisen sairaanhoidon korvaaminen.

Työnantajan järjestämän työterveyshuollon piirissä oli Kansaneläkelaitoksen korvaustietojen mukaan vuonna 2002 noin 1,69 miljoonaa työntekijää eli noin 81,6 prosenttia palkansaajana toimivasta työvoimasta. Sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon piiriin kuului kyseisenä vuonna noin 1,49 miljoonaa työntekijää. Palvelujen piirissä olevien määrä palkansaajana toimivasta työvoimasta on 1980-luvusta lähtien pysytellyt noin 80 prosentin tasolla. Työterveyshuollon piirissä olevien määrään vaikutti merkittävästi 1990-luvun alkupuolella vallinnut taloudellinen laskusuhdanne. Vuodesta 1995 lukien määrä on kuitenkin jatkuvasti kasvanut; esimerkiksi vuodesta 1995, jolloin palvelujen piirissä oli 1,43 miljoonaa työntekijää, määrä kasvoi vuoteen 2002 mennessä noin 15 prosenttia.

Kansaneläkelaitoksen korvaustietojen mukaan työnantajille sairausvakuutuslain nojalla hyväksytyjen kustannusten määrä vuonna 2002 oli noin 340,7 miljoonaa euroa, mikä oli 8,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Sairaanhoidokäyntejä työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden vastaanotoille tehtiin yhteensä noin 4,5 miljoonaa. Niistä lääkärin vastaanottokäyntien osuus oli 2,7 miljoonaa, terveydenhoitajan 1,4 miljoonaa ja fysioterapeutin 0,4 miljoonaa. Hyväksytyistä kustannuksista 131,3 miljoonaa euroa aiheutui ennalta ehkäisevän työterveyshuollon palveluista (korvausluokka I) ja 209,3 miljoonaa euroa sairaanhoidon ja

muun terveydenhuollon palveluista (korvausluokka II). Vuodesta 1996 lukien kustannukset ovat kasvaneet noin 109 miljoonaa euroa (46,8 prosenttia) ja vuositason keskimääräinen kustannusnousu on ollut noin 6,6 prosenttia vuoden 2002 tasossa laskettuna. Kustannusten nousu on aiheutunut pääasiassa toiminnan laajentumisesta, työterveyshuollon piiriin kuuluvien työntekijöiden määrän kasvusta sekä yleisestä kustannuskehityksestä.

Vuonna 2002 Kansaneläkelaitos maksoi työnantajille korvauksia noin 153,1 miljoonaa euroa, josta ennalta ehkäisevän työterveyshuollon (korvausluokka I) osuus oli noin 60,9 miljoonaa euroa ja sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon (korvausluokka II) osuus 92,2 miljoonaa euroa. Korvausmenot ovat vuodesta 1996 verrattuna vuoteen 2002 lukien kasvaneet noin 46 miljoonaa euroa (42,45 prosenttia), josta ennalta ehkäisevän toiminnan osuus on ollut noin 18 miljoonaa euroa (42,76 prosenttia) ja sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon osuus noin 27 miljoonaa euroa (42,25 prosenttia). Vuositason keskimääräinen nousu on ollut noin 6,1 prosenttia.

Korvaustiedot vuosilta 1996—2002 osoittavat, että työterveyshuollon tekemät työpaikkaselvitykset ovat kyseisenä ajanjaksona lisääntyneet 60 prosenttia, tietojen antaminen ja ohjaus 56 prosenttia ja terveystarkastukset 8 prosenttia. Työterveyshuollon yhteydessä järjestettyä sairaanhoitoa on vuonna 2002 toteutettu 19 prosenttia enemmän kuin vuonna 1996. Ehkäisevä toiminta on kyseisenä ajanjaksona lisääntynyt enemmän suhteessa työnantajan vapaaehtoisesti järjestämään sairaanhoitoon. Kehitykseen on vaikuttanut sekä työterveyshuollon piirissä olevien työntekijöiden määrän kasvu että toiminnan laajeneminen.

Sairausvakuutuslain väliaikaisen muutoksen perusteella työnantajien järjestämän työterveyshuollon korvaustaso nostettiin 60 prosenttiin osasta ennalta ehkäisevän työterveyshuollon toimintaa. Korvaustiedot vuodelta 2002 osoittavat, että työterveyshuollon työympäristöön sekä työyhteisöön kohdistuneet toimenpiteet ovat lisääntyneet työpaikoilla. Korvaustietojen mukaan työpaikkaselvityksiin käytettiin kyseisenä vuonna työaikaa kaikilla työpaikoilla 28 prosenttia ja pienillä

työpaikoilla (alle 10 henkilöä) 45 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtaosa työpaikkaselvityksistä oli terveydenhoitajan (noin 123 000 tuntia) ja fysioterapeutin (noin 71 000 tuntia) tekemiä. Tietojen antamiseen ja ohjaukseen käytettiin työaikaa lähes neljännes enemmän kuin edellisenä vuonna. Yksilöön kohdistuneet terveystarkastuskäynnit vähenivät jossain määrin edelliseen vuoteen verrattuna. Niitä tehtiin noin 984 000, mikä oli noin 4 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Edellä mainitut luvut osoittavat työterveyshuollon työympäristöön ja työyhteisöön kohdistuneen toiminnan kasvun läheneen käyntiin lain tavoitteiden mukaisesti.

Työterveyshuoltolain tavoitteet ja työelämän viimeaikainen kehitys huomioon ottaen voidaan kuitenkin pitää epätarkoituksenmukaisena, että korvausjärjestelmän tuki ei nykyisin painotu tasapuolisesti ja yhtenäisesti koko työterveyshuollon ennalta ehkäisevän toiminnan prosessiin. Lisäksi vuoden 2006 alusta lukien, jolloin väliaikainen laki lakkaa olemasta voimassa, koko ennaltaehkäisevän toiminnan korvausaste olisi 50 prosenttia. Koko korvausluokka I:n korvausasteen nostaminen 60 prosenttiin mahdollistaisi nykyistä paremmin työterveyshuoltolain edellyttämän hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen toiminnan toteutumisen työpaikan tarpeiden mukaisesti ja työssä olevan väestön terveyden ja työkyvyn tukemiseksi. Asiaa on käsitelty vuonna 2005 sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön työterveyshuollon neuvottelukunnassa, joka on puoltanut esitystä.

Yrittäjien työterveyshuollon arviointi

Yrittäjien sairaanhoidon kustannukset eivät nykyisellään oikeuta korvaukseen työterveyshuollon kustannuksista. Työterveyspainotteen sairaanhoidon erityisalueina ja vahvuuksina ovat työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutukseen ja kokemukseen perustuva tieto työn ja terveyden välisistä vaikutuksista. Sairanhoidon palvelujen toteuttaminen ennaltaehkäisevän toiminnan yhteydessä mahdollistaa myös työkyvyn vaikuttavien uhkien toteamisen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymisen. Nämä mahdollisuudet puuttuvat nykyisellään yrittä-

jän korvattavasta työterveyshuollosta, minkä on osaltaan arvioitu johtaneen siihen, että yrittäjien työterveyshuollon hankkiminen ei edelleenkään kata edes puolta kaikista yrittäjistä.

Vuonna 2003 Suomessa oli Tilastokeskuksen selvitysten mukaan noin 294 000 yrittäjää, joista 124 000 oli yksinyrittäjiä, 89 000 työnantajayrittäjiä ja 81 000 maatalousyrittäjiä. Työterveyshuollon palvelujen piiriin kuuluvien määrät ovat viime vuosina vähitellen nousseet. Vuonna 2000 palvelujen piiriin kuului Työterveyslaitoksen tilastojen mukaan kuitenkin edelleen vain noin 56 300 yrittäjää, joista maatalousyrittäjiä oli noin 40 000. Työterveyshuollon korvauksia maksettiin kyseisenä vuonna noin 14 000 yrittäjälle. Vuonna 2003 korvausta saaneiden määrä oli noin 19 500, joista maatalousyrittäjiä oli noin 14 000. Vuonna 2003 YEL- ja MYEL-yrittäjien työterveyshuollossa tehtiin noin 24 000 terveystarkastuskäyntiä, mikä on noin 15 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Tietojen antamiseen ja ohjaukseen käytettiin noin 2 340 tuntia ja työpaikkaselvityksiin noin 260 tuntia.

Maatalousyrittäjien (MYEL) keskuudessa työympäristöön kohdistuviin tilakäynteihin käytettiin vuonna 2003 aikaa noin 27 800 tuntia. Työterveyspalveluja saaneista maatalousyrittäjien työolosuhdeselvitys tehtiin noin 5 610 henkilölle, mikä on 15 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Työolosuhdehaastatteluja tehtiin noin 1 710.

Vuonna 1996 yrittäjien työterveyshuollon korvauksia maksettiin noin 0,65 miljoonaa euroa, josta sairausvakuutuslain mukainen korvaus oli noin 0,49 miljoonaa euroa ja valtion osuus maatalousyrittäjien työolosuhdeselvitysten kustannuksista noin 0,16 miljoonaa euroa. Korvausten määrät ovat nousseet tasaisesti työterveyshuollon piiriin kuuluvien yrittäjien määrän lisääntymisen myötä. Yrittäjien työterveyshuollon korvauksia maksettiin vuonna 2003 noin 2,4 miljoonaa euroa (vuonna 2002 1,9 miljoonaa euroa), josta sairausvakuutuslain mukaiset korvaukset olivat noin 1,6 miljoonaa euroa (vuonna 2002 1,3 miljoonaa euroa) ja valtion osuus maatalousyrittäjien työolosuhdeselvitysten kustannuksista noin 0,8 miljoonaa euroa (vuonna 2002 0,6 miljoonaa euroa). Yrittäji-

en sosiaaliturvaa selvittänyt työryhmä ehdotkin, että yrittäjille ja muille omaa työtään tekeville tulisi mahdollistaa ehkäisevän työterveyshuollon yhteydessä myös sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaaminen. Asiaa on käsitelty vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriön työterveyshuollon neuvottelukunnassa, joka on puoltanut esitystä.

Terveysvaara korottavana tekijänä

Sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:ään sisältyvää säännöstä, jonka mukaan työn terveysvaaroista aiheutuva työterveyshuollon tarpeeseen vaikuttava muu syy tulisi ottaa huomioon korvauksen enimmäismäärää korottavana tekijänä, ei ole korvauskäytännössä sovellettu. Tämä johtuu siitä, että säännöksen soveltamiseen ei ole ollut riittäviä perusteita. Työterveyslaitos antoi työterveyshuollon korvausjärjestelmän muutoksen yhteydessä lausunnon, jonka mukaan edellä mainittua muuta syytä ei ole mahdollista arvioida riittävän oikeudenmukaisesti ja tasavertoperiaatteen mukaisesti käytettävissä olevien tutkimustietojen ja keinojen avulla. Asiaa käsiteltiin vuonna 2004 sosiaali- ja terveysministeriön työterveyshuollon neuvottelukunnassa, joka tehtyjen uusien selvitysten perusteella puolsi kyseisen säännöksen poistamista.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Yrittäjien omavastuuaja

Esityksessä ehdotetaan, että yrittäjien eläkelain mukaan vakuutetuille yrittäjille korvattaisiin osa sairauspäivärahan omavastuuajasta. Etuus määriteltäisiin YEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella. Omavastuuajalta maksettaisiin sairauspäivärahaa lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja sitä seuraavaa kolmea arkipäivää, ja neljänestä työkyvyttömyyden alkamispäivän jälkeisestä arkipäivästä lukien sairauspäivärahaa voitaisiin maksaa omavastuuajan loppuun asti erityissäännöksen nojalla. Jos työkyvyttömyys jatkuu omavastuuajan jälkeen, YEL-vakuutetulle maksettaisiin sairauspäivärahaa kuten voimassa olevan lain

mukaan maksetaan, eli omavastuuajan jälkeen päivärahaassa huomioitaisiin YEL-vakuutuksen mukaisen työtulon lisäksi myös muut mahdolliset työtulot. Jos vakuutetulla on oikeus etuuteen maatalousyrittäjiä koskevan erityislain perusteella, hänellä ei olisi oikeutta päivärahaan sairausvakuutuslakiin ehdotettavan erityissäännöksen nojalla. Vakuutetun toimeentulo on näissä tilanteissa turvattu. Sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan hallituksen esityksen mukaan palkansaajat, yrittäjät ja työnantajat rahoittavat muut päivärahakustannukset kuin vähimmäismääräiset päivärahaetuudet. Yrittäjien omavastuuajan korvaamisessa on kuitenkin kyse kohdennetusta järjestelmästä, mistä johtuen esityksessä ehdotetaan, että YEL-vakuutetut yrittäjät rahoittaisivat itse uudistuksesta aiheutuvat kustannukset erityisellä päivärahamaksulla.

2.2. Työterveyshuolto

2.2.1. Työnantajan järjestämä työterveyshuolto

Korvausjärjestelmän kehittämistarpeiden selvittämisestä sovittiin uuden työterveyshuoltolain valmistelun yhteydessä. Korvaamisen kehittämistä koskevat linjaukset sisältyvät valtioneuvoston vuonna 2004 julkaisemaan periaatepäätökseen Työterveys 2015. Periaatepäätöksen mukaan korvausjärjestelmän tulisi tukea vaihtoehtoisten korvausmallien käyttöönottoa silloin, jos korvaamista ei voida tehokkaasti hoitaa nykyisten järjestelmien avulla. Järjestelmän kehittämistyössä tulisi ottaa työterveyshuollon ehkäisevän toiminnan lisääminen. Lisäksi asiakirjassa todetaan yrittäjien työterveyshuollon rahoitusjärjestelmän selvittämisen tarve. Valtakunnallisessa toimenpideohjelmassa työssäoloajan jatkamisesta, työssä jaksamisesta ja kuntoutuksesta (Veto-ohjelma) 2003—2007 on esitetty työterveyshuollon korvausjärjestelmän kehittämistä ottaen huomioon toiminnan laajuus ja sisältö.

Esityksessä ehdotetaan painotettavaksi ennalta ehkäisevän työterveyshuollon tukemista korvausjärjestelmän avulla. Sairausvakuutuslailla säädettäisiin työterveyshuoltolain 12 §:n mukaiselle ennalta ehkäisevälle toimin-

nalle yhtenäinen 60 prosentin korvaustaso, jota sovellettaisiin sekä työnantajien että yrittäjien ja muiden omaa työtään tekevien työterveyshuollon korvausmenettelyyn.

Alkuperäisessä esityksessä ehdotettuun rahoitukseen ei aiheudu esityksestä muutosta.

Sairausvakuutuslaissa ei olisi enää tarkoituksenmukaista säätää työn terveysvaaroista aiheutuvasta työterveyshuollon tarpeeseen vaikuttavasta muusta syystä korvauksen enimmäismäärää korottavana tekijänä. Kyseinen säännös tulisi poistaa sairausvakuutuslaista, koska sen soveltamiselle ei ole riittäviä perusteita.

2.2.2. Yrittäjien työterveyshuolto

Sairausvakuutuslain mukaisen työterveyshuollon korvausjärjestelmän tavoitteena on tukea hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen toiminnan järjestämistä ja toteutumista yrittäjien työterveyshuollossa. On perusteltua, että yrittäjän itselleen järjestämän ennalta ehkäisevän työterveyshuollon lisäksi hänelle korvattaisiin työterveyshuollon kustannusten yhteydessä myös työterveyshuoltolain 14 §:ssä tarkoitetun sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannukset. Kuten korvattaessa työnantajalle työterveyshuollon kustannuksia, myös yrittäjän työterveyshuollon yhteydessä järjestetty sairaanhoito olisi yleislääkäritasosta avosairaanhoitoa. Erikoislääkärin toimintaa se olisi siltä osin, kuin se perustuu työpaikan työterveyslääkärin arvioon selvitettyä yrittäjän työkykyä ja hoitomahdollisuuksia. Enimmäismäärän määrätymisperusteita sovellettaisiin perusläähtökohdiltaan vastaavalla tavalla kuin työnantajien työterveyshuollon korvausmenettelyssä. Lisäksi työnantajana toimivan yrittäjän oman työterveyshuollon korvausmenettelyyn tulisi olla mahdollista soveltaa työnantajaa koskevaa vastaavaa menettelyä.

Täydennettäväksi esitettävässä hallituksen esityksessä ei ole huomioitu yrittäjien korvattavan työterveyshuoltotoiminnan laajentamista. Yrittäjien sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän ja sairausvakuutuksen rahoitusta selvittäneen työryhmän ehdotusten mukaisesti muutos rahoitettaisiin valtion varoista. Näin tulisi huomioiduksi se, että yrittäjät eivät voi täysimääräisesti vähentää verotukses-

sa alkuperäisessä esityksessä ehdotetun päivärahamaksun aiheuttamaa kustannusta.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

3.1.1. Yrittäjien omavastuuajaka

Vuonna 2003 alkaneita sairauspäiväraha-kausia, joilta on maksettu sairauspäivärahaa, oli yhteensä noin 343 000. Sairauspäivärahaa maksettiin yhteensä noin 15 miljoonalta päivältä. Maa-, metsä- ja kalatalousyrittäjinä toimineille maksettiin sairauspäivärahaa noin 10 900 alkaneelta kaudelta yhteensä noin 575 000 päivältä. Muille yrittäjille maksettiin sairauspäivärahaa noin 18 000 alkaneelta kaudelta yhteensä noin 1,1 miljoonalta päivältä. Luvut sisältävät myös yrittäjäperheen jäsenen alkaneet päiväraha-kaudet ja heille maksetut päivärahopäivät.

YEL-vakuutettuja yrittäjiä on vuonna 2005 noin 166 000 henkilöä. Ehdotuksen mukaan YEL-vakuutetulle yrittäjälle maksettaisiin YEL-vakuutuksen työtuloon perustuvaa päivärahaa sairauspäivärahan omavastuuajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja sitä seuraavaa kolmea arkipäivää, eli yhteensä enintään kuudelta arkipäivältä. Edellyttäen, että YEL-vakuutettujen päivärahan alkavuus vastaisi MYEL-vakuutettujen tilastoitua kausien alkavuutta ja sairausvakuutuslain mukaiselta omavastuuajalta maksettuja päivärahopäiviä, omavastuuajaka korvattaisiin vuodessa noin 27 000 yrittäjälle yhteensä noin 178 000 päivältä.

Koska päivärahan suuruus määräytyisi yrittäjien eläkelain mukaisen työtulon perustella, lisäkustannus omavastuuajalta maksettavasta sairauspäivärahasta olisi 7,5 miljoonaa euroa vuonna 2006. Yrittäjien itsensä rahoittaessa uudistuksen on muutoksen vaikutus yrittäjien sairausvakuutuksen päivärahamaksuun vuonna 2006 0,25 prosenttia.

3.1.2. Työterveyshuolto

Työterveyshuoltolain (1383/2001) säätämisen yhteydessä tehtyjen taloudellisia vaikutuksia koskevien arvioiden mukaan työterve-

yshuollon kustannusten oletettiin lisääntyvän vuosina 2003—2007 noin 34 miljoonaa euroa, josta työnantajille arvioitiin jäävän kustannuksia noin 17 miljoonaa euroa. Laskelmissa on otettu huomioon työterveyshuoltolain yhteydessä samanaikaisesti voimaan tulleen, vuosille 2002—2005 säädetyin, sairausvakuutuslain väliaikaisen muutoksen (1123/2001) vaikutukset. Korvausmenojen kasvun arvioitiin tällöin johtuvan muun muassa työterveyshuollon kattavuuden parantumisesta ja rakennusalan ja yrittäjien työterveyshuollon kehittämisestä sekä työterveyshuollon asiantuntijoiden käytön lisääntymisestä. Myös terveyskeskusten tuottamien palvelujen kustannustason nousun arvioitiin lisäävän korvausmenoja.

Tämän esityksen lähtökohdalla on, että työterveyshuoltoa toteutetaan työterveyshuoltolain tavoitteiden mukaisesti hyvän työterveyshuoltokäytännön tarkoittamalla tavalla suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti työpäikän tarpeiden mukaisesti. Tehtyjen selvitysten mukaan työterveyshuollon ehkäisevän toiminnan (korvausluokka I) korvaustason nostaminen 50 prosentista 60 prosenttiin ei aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia vuoden 2006 aikana. Korvausmenot lisääntyisivät vähäisesti vuoden 2007 loppupuolella ja niiden lisäys vuosina 2008—2010 olisi enintään 7 miljoonaa euroa vuodessa. Arvio korvausmenojen lisääntymisestä perustuu tehtyihin selvityksiin, joiden mukaan työterveyshuollon kustannuskehitys pysyy aiempien vuosien keskimääräisen nousun puitteissa. Menon takapainotteinen lisääntyminen johtuu tilitysmenettelystä, jossa työnantajat hakevat aiheutuneista kustannuksista korvausta jälkikäteen tilikausittain.

Yrittäjien työterveyshuollon yhteydessä itselleen järjestämästä sairaanhoidosta ja muusta terveydenhuollosta aiheutuneiden korvausmenojen määrään vaikuttavat palvelujen piiriin kuuluvien yrittäjien määrä, palvelujen käyttötiheys sekä palvelujen tuottajan sairaanhoidosta perimät maksut. Työterveyshuollon palvelujen hankkiminen on yrittäjälle vapaaehtoista. Sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisen edellytyksenä kuitenkin olisi, että yrittäjä on järjestänyt ehkäisevän toiminnan palvelut itselleen. Tämän vuoksi yrittäjien sairaanhoidon ja muun ter-

veydenhuollon kattavuus ei todennäköisesti nousisi vastaavalle tasolle kuin työnantajan järjestämän vastaavan toiminnan kattavuus. Tehtyjen selvitysten mukaan korvausmenot lisääntyisivät enintään 4 miljoonaa euroa vuodessa.

3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

3.2.1. Yrittäjien omavastuuajan korvaaminen

Kansaneläkelaitos saa jo nykyisin vahvistettua verotusta koskevat tiedot verottajalta automaattisena tietosiirtona. Tiedoissa verotettavat tulot on eritelty siten, että YEL-vakuutuksen mukainen työtulo näkyy omana eränään. Tältä osin ehdotus ei aiheuta tarvetta järjestelmien muutoksiin taikka tiedonsaantioikeuden laajentamiseen.

Esityksessä on ehdotettu, että YEL-vakuutetun yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan sairauspäivärahan aluksi normaalisti otettavan omavastuuajan ajalta rahoitettaisiin erityisellä YEL-vakuutetuilta yrittäjiltä perittävällä rahoitusosuudella. Uuden päivärahamaksun periminen ja tilittäminen edellyttäisi muutoksia verohallinnon tietojärjestelmiin. Kuten alkuperäisen esityksen yhteydessä on esitetty, muutoksia tulisi tehdä erityisesti verotuslaskennan ja ennakkoperinnän tietojärjestelmiin sekä niistä asiakkaille lähteviin tulosteisiin. uuden päivärahamaksun periminen eri suuruisena YEL-vakuutetuilta yrittäjiltä ja muilta vakuutetuilta aiheuttaa muutostarpeita verotuslaskentaan ja maksujen tilitykseen. Koko rahoitusosuudesta koskevassa siirtävävaiheessa verohallinnon kustannukset on arvioitu noin 0,8 miljoonaksi euroksi. Käyttönoton jälkeen verohallinnon vuotuiset kustannukset olisivat noin 0,05 miljoonaa euroa. Yrittäjien omavastuuta koskevan ehdotuksen ei arvioida aiheuttavan verohallinnolle merkittäviä lisäkustannuksia.

Koska sairauspäivärahan suuruus omavastuuajalta rahoitetaan YEL-vakuutuksen mukaisesta työtulosta perittävällä erillisellä maksulla (lisärahoitusosuus), on perusteltua, että myös päiväraha kyseiseltä jaksolta muodostuu yksinomaan YEL-työtulon perusteella. Esityksellä ei kuitenkaan ole tarkoitus

muuttaa yleisiä sairauspäivärahan määrän laskemista koskevia säännöksiä. Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuisi yli sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun omavastuuajan ja hänellä on YEL-työtulon lisäksi muuta päivärahan perusteeksi hyväksyttävää työtuloa, Kansaneläkelaitos joutuu laskemaan vakuutetulle kaksi eri suurista päivärahaa; toisen omavastuuajalta maksettavaa sairauspäivärahaa varten ja toisen ajalle omavastuuajan päättymisen jälkeen. Tämä lisäisi Kansaneläkelaitoksen työmäärää. Muutoksen voimaantulovaiheessa toimeenpanosta aiheutuvaksi työmääräksi on Kansaneläkelaitoksen osalta arvioitu noin yhdeksän henkilötyövuotta.

3.2.2. Työterveyshuolto

Esityksessä ehdotettu ennalta ehkäisevän työterveyshuollon yhtenäinen korvaustaso mahdollistaisi sujuvan ennalta ehkäisevää toimintaa koskevien korvaushakemusten käsittelyn Kansaneläkelaitoksessa. Tätä on pidettävä Kansaneläkelaitoksen käsittelymenettelyn kannalta merkittävänä parannuksena verrattuna nykytilaan, jossa määräaikaisella lailla toteutettu korotettu korvaustaso osassa ennalta ehkäisevää toimintaa on aiheuttanut sen, että samassa hakemuksessa on kahdella eri korvausasteella korvattavia toimintoja.

Yrittäjien, joilla on palveluksessaan työntekijöitä, oman työterveyshuollon korvaushakemuksissa on ehdotettu noudatettavan samaa menettelyä kuin työnantajan hakiessa työterveyshuollon korvauksia. Myös tämä ehdotus merkitsisi Kansaneläkelaitoksen kannalta yrittäjien kustannuksiaan koskevan hakemusmäärän vähentymistä ja menettelyn yksinkertaistumista.

3.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

3.3.1. Yrittäjien omavastuuajan korvaaminen ja yrittäjien työterveyshuollon laajentaminen

Alkuperäisessä ehdotuksessa esitetyllä tavalla YEL-vakuutetulta yrittäjältä perittäisiin työtulon perusteella sairausvakuutuksen päivärahamaksua, jonka suuruus olisi 0,77 prosenttia vuonna 2006. YEL-vakuutetuille yrit-

täjille osalta omavastuu-aikaa maksettava sairauspäiväraha on tarkoitus rahoittaa yrittäjiltä perittävällä päivärahamaksun lisärahoitusosuudella, jonka suuruus vuonna 2006 olisi 0,25 prosenttia.

Päivärahamaksu olisi verotuksessa vähennyskelpoinen. Myös yrittäjiltä perittävää päivärahamaksua hyvitetäisiin tuloveron kevennyksellä. Alkuperäisessä esityksessä todetulla tavalla yrittäjien osalta verotuksen kevennyksellä ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa voida päästä täyteen hyvitykseen. Verokompensaatio toteutetaan täydentävässä esityksessä ehdotetulla tavalla lisäämällä valtion rahoitusta sairaanhoidon kustannuksiin yrittäjien työterveyshuollossa ja näin toteuttamalla yrittäjien sairaanhoidon korvaaminen työterveyshuoltona. Kuten alkuperäisessä esityksessä on todettu, hyvitykset huomioon ottaen uuden päivärahamaksun käyttöön ottamisella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yrittäjien toimintaedellytyksiin tai kilpailuasemaan. Uuden päivärahamaksun käyttöönotto lisäisi kuitenkin jonkin verran yrittäjän hallinnollisia tehtäviä ja kustannuksia. Maksun suorittaminen on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi, kun yrittäjän oma päivärahamaksu voitaisiin suorittaa veron ennakonkannon yhteydessä ja yrittäjän työntekijöiden maksut ennakonpidätykseen sisältyen.

Yrittäjien työterveyshuollon laajentaminen mahdollistamalla sairaanhoidon palvelujen toteuttaminen ennaltaehkäisevän toiminnan yhteydessä merkitsee mahdollisuutta yrittäjän työkykyyn vaikuttavien uhkien toteamisen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymisen. Yksilötasolla muutos ehkäisee osaltaan varhaista eläkkeelle siirtymistä ja tukee yhteiskunnan tavoitteita nostaa keskimääräistä eläkkeelle jäämisen ikää. Esityksellä odotetaan olevan myös vaikutusta yrittäjien haluun järjestäytyä ennaltaehkäisevän työterveyshuollon piiriin, sillä edellä kuvatulla tavalla ennaltaehkäisevän työterveyshuollon olemassaolo olisi edellytys sairaanhoidon korvaamiselle.

3.3.2. Työterveyshuolto

Esityksessä ehdotetun ennalta ehkäisevän työterveyshuollon korvaustason korottamisen

tavoitteena on suunnata korvaustoiminnan tuki siten, että työterveyshuollon terveyttä ja työ- ja toimintakykyä edistävien toimenpiteiden toteutuminen työpaikoilla mahdollistuu aikaisempaa tehokkaammin työterveyshuoltolain tarkoittamalla tavalla. Samoin tavoitteena on vahvistaa työterveyshuollon toimintaa työn ja työympäristön sekä työyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden kehittämisessä. Esityksessä on otettu huomioon valtioneuvoston periaatepäätöksessä (Työterveys 2015 – Työterveyshuollon kehittämissuunnitelmat) ja valtakunnallisessa toimenpideohjelmassa (Veto-ohjelma) esitetyt linjaukset.

Työterveyshuollon ehkäisevillä toimenpiteillä voidaan vaikuttaa työympäristöön, työolosuhteisiin ja työyhteisöön sekä työntekijän terveyteen ja työ- ja toimintakykyyn samoin kuin työssä jaksamiseen työuran eri vaiheissa ja siten pidentää työssä olevan väestön työssä jatkamista nykyisestä. Ehkäisevien toimenpiteiden tehostaminen edellyttää jatkuvaa työympäristön ja työolosuhteiden arviointia, seurantaa ja kehittämistä. Tutkimustulokset osoittavat, että työntekijän työkyvyllä on merkitystä myös työnantajan taloudelle. Työkykyä edistävän toiminnan positiiviset liiketaloudelliset vaikutukset ovat seurausta muun muassa sairauspoissaolojen vähentymisestä, työn tuottavuuden lisääntymisestä ja tapaturmakustannusten vähentymisestä. Suuntaamalla korvausjärjestelmän tuki erityisesti työterveyshuollon ehkäiseviin toimenpiteisiin on mahdollisuus vaikuttaa siihen, että työssä olevan väestön perusedellytykset toimia työelämän yhä lisääntyvien vaatimusten mukaan on turvattu.

4. Asian valmistelu

Pääministeri Matti Vanhasen hallitus on käynnistänyt neljä politiikkaohjelmaa. Osana talous- ja elinkeinopolitiikkaansa hallitus toteuttaa yrittäjyyden politiikkaohjelman. Osana ohjelmaa on toteutettu selvitys yrittäjien sosiaaliturvaan liittyvistä kehittämistarpeista. Yrittäjien sairausvakuutuksen omavastuuajan toimeentuloturva ja turva rahoittamista koskeva ehdotus on toteutettu työryhmän esityksen pohjalta.

Rahoitusjärjestelmää koskevan ratkaisun jatkovalmisteluun ovat osallistuneet edustajat

sosiaali- ja terveysministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Kansaneläkelaitoksesta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:stä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:sta, AKAVA ry:stä ja Suomen Yrittäjistä. Yrittäjien työterveyshuollon laajentaminen koskemaan sairaanhoitoa ja muuta terveydenhoitoa koskeva ratkaisu ja ratkaisun rahoitus on valmisteltu kyseisen jatkovalmistelun pohjalta.

Täydentävä esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön, Kansaneläkelaitoksen ja Verohallituksen kanssa.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi

sen yhteydessä.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksen kuntataloudelle aiheuttamat verotulojen menetykset kompensoidaan kunnille, ja tältä osin esitys liittyy eduskunnalle vuoden 2006 talousarvioesitykseen liittyen annettavaan hallituksen esitykseen työmarkkinatuen aktiivointiin liittyväksi lainsäädännöksi.

Esitys on perustuslain 71 §:ssä tarkoitettu täydentävä esitys, joka liittyy hallituksen esitykseen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Tästä johtuen esitys on tarkoitettu käsiteltäväksi myös sen yhteydessä.

Ne alkuperäisen esityksen pykälät, joita tässä esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi tai muutettaviksi, on otettu tähän esitykseen kokonaisuudessaan, eikä pykäläjärjestystä ehdoteta muutettavaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Sairausvakuutuslaki

8 luku. Sairauspäiväraha

10 §. *Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta.* Ehdotettu pykälä on uusi.

Ehdotetun 1 momentin mukaan, jos yrittäjällä työkyvyttömyyden alkaessa on voimassa eläketurvaa koskeva yrittäjien eläkelain mukainen vakuutus, hänelle maksettaisiin sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä seuraavaa arkipäivää. Säännös koskisi siis niitä YEL-vakuutettuja yrittäjiä, joilla on voimassaoleva YEL-vakuutus. Vakuutuksen ei kuitenkaan tarvitsisi olla pakollinen, vaan myös vapaaehtoisesti otettu vakuutus merkitsisi sitä, että henkilö kuuluisi säännöksen piiriin.

Säännöstä ei sovellettaisi, jos vakuutetun päiväraha määräytyy muun yrittäjätulon kuin YEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella, vaan YEL-vakuutuksen olemassaolo olisi säännöksen soveltamisen edellytys. Arkipäivillä tarkoitettaisiin lain 1 luvun 4 §:n 5 kohdan mukaisesti muita päiviä kuin sunnuntai-, pyhä tai arkipyhäpäiviä. Kansaneläkelaitos saa jo nykyisin vahvistettua verotusta koskevat tiedot verottajalta. Tiedoissa verotettavat tulot on eritelty siten, että YEL-vakuutuksen mukainen työtulo näkyy omana eränään.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin etuuden määräytymisestä. Omavastuuajalta yrittäjälle maksettava päiväraha määräytyisi samojen säännösten mukaisesti kuin muutoinkin yrittäjien eläkevakuutuksen mukaista työtuloa käytettäessä. Lähtökohtaisesti etuuden perusteena käytettäisiin 11 luvun 3 §:n mukaista, verotuksessa vahvistettua kyseisen luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työtuloa.

Vakuutettu voisi kuitenkin myös hakea etuutta 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla vahvistettavaksi työkyvyttömyyttä edeltänei-

den kuuden kuukauden tulojen perusteella. Näin ollen jos vakuutetun vahvistettu yrittäjien eläkelain mukainen työtulo viimeisten kuuden kuukauden ajalta on kahdella kerrottuna vähintään 20 prosenttia suurempi kuin verotuksessa vahvistettu yrittäjien työtulo, päiväraha määräytyisi vakuutetun itsensä esittämien tulojen perusteella. Jotta vertailu olisi vakuutetun kannalta oikeudenmukainen, omavastuuajan päivärahaa laskettaessa kuuden kuukauden YEL-työtuloja verrattaisiin verotuksessa vahvistettuun palkkakertoimella tarkistettuun YEL-vakuutuksen mukaiseen työtuloon. Vertailussa ei siis huomioitaisi muita verotettavia työtuloja.

Myös 4 §:n 4 momenttia sovellettaisiin päivärahan määrittelyssä. Kyseistä lainkohtaa voitaisiin soveltaa silloin, jos kyseessä on niin uusi yrittäjä, että hänellä ei ole verotuksessa vahvistettua yrittäjien eläkelain mukaista työtuloa etuuden perusteeksi. Säännöstä sovellettaisiin myös silloin, jos kyseessä on niin uusi yrittäjä, että hänellä ei ole esittää yrittäjien eläkelain mukaista työtuloa kuuden kuukauden ajalta.

Omavastuun ajalta korvauksena maksettava sairauspäiväraha voisi siis perustua ainoastaan yrittäjien eläkelain mukaiseen työtuloon. Jos vakuutetun päiväraha sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan jälkeen muodostuisi sekä yrittäjätyötulon että palkkatulon perusteella, omavastuuajan lyhennyksen ajalta päiväraha maksettaisiin vain YEL-työtulon perusteella.

Ehdotetulla omavastuuajan korvaamisella on tarkoitus korvata yrittäjän menetettävää toimentuloa työkyvyttömyyden alkaessa ilman, että muutoksella vaikutettaisiin toimentulon turvaan työkyvyttömyyden pitkitäessä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että omavastuuajan korvauksena maksettavaa päivärahaa ei luettaisi mukaan luvun 8 §:ssä tarkoitettuun sairauspäivärahan enimmäisajkaan. Sairauspäivärahan enimmäismaksuaikaan luettaisiin vain 7 §:n 1 ja 2 momenttien mukaisten omavastuuajojen jälkeen myönnettävät sairauspäivärahat. Tästä säädettäisiin

pykälän 3 momentissa. Ehdotettu omavastuuajan lyhennys ei vaikuttaisi myöskään sairauspäivärahan ensisijaisuusaikaan taikka kuntoutustarpeen selvittämistä koskevaan määräaikaan. Omavastuuajalta maksettavaa päivärahaa ei kuitenkaan huomioitaisi sovellettaessa 7 §:n 2 momentin mukaista omavastuu-aikaa. Yhden päivän omavastuuajan soveltaminen edellyttäisi, että yrittäjälle olisi maksettu omavastuuajan jälkeen pääsäännön mukaista sairauspäivärahaa vähintään yhden päivältä.

Toimeentulon turvaamisen perusteella ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin myös siitä, että omavastuuajalta maksettavaa YEL-työtuloon perustuvaa sairauspäivärahaa ei voida maksaa vakuutetun työnantajalle, jos vakuutettu toimii samanaikaisesti sekä yrittäjänä että palkansaajana. Omavastuuajalta maksettavaan sairauspäivärahaan ei sovellettaisi 7 luvun 4 §:n mukaista säännöstä työnantajan oikeudesta sairauspäivärahaan. Päiväraha muodostuisi yksinomaan YEL-työtulosta eikä siinä huomioitaisi mahdollisia palkkatuloja. Pelkkään YEL-työtuloon perustuvaa etuutta ei olisi perusteltua maksaa mahdolliselle työantajalle. Tämän vuoksi 3 momentissa säädettäisiin, että omavastuuajan sairauspäivärahaan ei sovellettaisi 7 luvun 4 §:ää tai 15 luvun 10 §:ää.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin sairauspäivärahaa koskevien muiden säännösten soveltamisesta omavastuuajalta maksettavaan sairauspäivärahaan. Omavastuuajalta maksettava sairauspäiväraha on tarkoitettu olemaan luonteeltaan sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, ja siihen sovellettaisiin voimassa olevassa laissa olevia sairauspäivärahaa koskevia säännöksiä. Näin ollen päivärahaan sovellettaisiin esimerkiksi lain 8 luvun 2—6 §:ää, 11 luvun 1 ja 5 §:ää, 12 luvun 15 lukua ja 17 lukua.

Ehdotetun 5 momentin mukaan omavastuuajalta ei maksettaisi sairausvakuutuslain nojalla päivärahaa, jos vakuutettu on oikeutettu päivärahaan maatalousyrittäjiä koskevan lain nojalla. Toimeentulo tulisi näissä tapauksissa turvatuksi erityisjärjestelmän avulla. Jos kyseinen etuus evättäisiin, vakuutetulle voisi syntyä oikeus sairausvakuutuslain perusteella omavastuuajan korvaamiseen.

Omavastuuajan lyhentämisen rahoitusta

varten kerättävästä maksusta (yrittäjien lisärahoitusosuus) säädettäisiin lain 18 luvussa.

13 luku. Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2 §. *Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen.* Voimassa olevan sairausvakuutuslain mukaan yrittäjällä on oikeus korvaukseen vapaaehtoisesti järjestämästään ennalta ehkäisevästä työterveyshuollosta. Täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä olisi oikeus korvaukseen myös sairaanhoitona ja muun terveydenhoitona järjestetystä työterveyshuollosta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevaa pykälää siten, että sen 1 momentissa säädettäisiin yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeudesta korvaukseen viittaamalla koko luvun 1 §:ään korvattavana työterveyshuoltona. Sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvattavuus edellyttäisi, että yrittäjä on järjestänyt itselleen myös työterveyshuoltolain 12 §:ssä tarkoitettua ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa.

Esityksen mukaan työterveyshuollon järjestäminen olisi yrittäjälle edelleen vapaaehtoista. Aikaisemmasta poiketen korvattavia kustannuksia olisivat sekä ennalta ehkäisevän toiminnan kustannukset (korvausluokka I) että yrittäjän työterveyshuollon yhteydessä itselleen järjestämän sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon kustannukset (korvausluokka II). Sairaanhoidolla tarkoitettaisiin yleislääkäritasoista avosairaanhoitoa sekä erikoislääkärin toimintaa siltä osin kuin se perustuu yrittäjän työterveyslääkärin arvioimaan tarpeeseen selvitettyä yrittäjän työkykyä ja hoitomahdollisuuksia. Kustannusten korvaamisessa noudatettaisiin soveltuvin osin työnantajaa koskevia säännöksiä.

Korvaamisen edellytyksenä tulisi olla, että yrittäjä on sopinut työterveyshuoltolain 12 §:ssä tarkoitettua ennalta ehkäisevää toiminnan järjestämisestä itselleen työterveyshuoltolain-säännön edellyttämällä tavalla. Lisäksi tarkoituksena olisi, että samat työterveyshuollon ammattihenkilöt ja heidän tarvitsemansa asiantuntijat vastaavat sekä ehkäisevän toiminnan että sairaanhoidon palvelujen toteut-

tamisesta.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan korvattavuutta arvioitaessa noudatetaan soveltuvien osin työnantajan järjestämän työterveyshuollon korvaamiseen liittyviä säännöksiä. Enimmäismäärän määrittelyssä otettaisiin huomioon yrittäjän työterveyshuollossa toteutetut toimenpiteet. Sairaanhoidolle määriteltäisiin erikseen oma enimmäismäärä. Enimmäismäärät ehkäisevää toimintaa ja sairaanhoitoa varten vahvistettaisiin vuosittain kuten työnantajallekin.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeavasta korvausmenettelystä niissä tapauksissa, joissa yrittäjät toimivat työnantajan asemassa ja hakevat korvausta samanaikaisesti työntekijöilleen järjestämänsä työterveyshuollon kustannuksista. Aikaisemmin ratkaisutoiminnassa ovat ongelmia aiheuttaneet tilanteet, joissa yrittäjäksi luettava työnantaja on sisällyttänyt omat kustannuksensa työntekijöiden kustannusten yhteyteen. Yrittäjien sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvattavuuden myötä voitaisiin yrittäjän asemassa olevien työnantajien kustannukset korvata samalla menettelyllä kuin työnantajien.

5 §. *Työterveyshuollon kustannuksista maksettava korvaus.* Pykälässä säädetään työnantajalle, yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle työterveyshuollon ja sairaanhoidon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista maksettavan korvauksen määrästä. Täydentävässä esityksessä ehdotetaan korotettavaksi ennalta ehkäisevän toiminnan korvausastetta. Samoin täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että yrittäjille voitaisiin jatkossa korvata sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia edellä 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Ehdotetun 1 momentin mukaan korvauksen määrä olisi 60 prosenttia työterveyshuoltolain 12 §:n mukaisen ennalta ehkäisevän toiminnan (korvausluokka I) järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista. Samaa korvausprosenttia sovellettaisiin sekä työnantajiin että yrittäjiin ja muihin omaa työtään tekeviin. Korvauksen määrä työnantajalle aiheutuneiden työterveyshuoltolain 14 §:n mukaisen sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista säilyisi edelleen 50 prosenttina. Samoin korva-

uksen määrä yrittäjän itselleen järjestämän sairaanhoidon kustannuksista olisi 50 prosenttia.

Kuten voimassa olevassa sairausvakuutuslaissakin säädetään, ehkäisevän työterveyshuollon korvaaminen edellyttää, että työterveyshuoltoa toteutetaan hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaan jatkuvana toimintana, johon sisältyy työpaikan tarpeiden arviointi, toiminnan suunnittelu, varsinainen toiminta vaikutusten aikaansaamiseksi, seuranta ja arviointi sekä laadun jatkuva parantaminen. Hyvään työterveyshuoltokäytäntöön kuuluu lisäksi hyvä ammattikäytäntö, monitieteinen ja moniammatillinen toimintatapa, tarpeellinen tieto työpaikan työolosuhteista sekä työterveyshuoltolaissa tarkoitettu yhteistyö ja -toiminta.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin korvauksen sitomisesta laskennalliseen työntekijäkohtaiseen enimmäismäärään samalla tavoin kuin aikaisemminkin. Vastavasti momentissa säädettäisiin yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän korvauksen sitomisesta vuotuisen laskennalliseen enimmäismäärään.

6 §. *Laskennallisen enimmäismäärän vahvistaminen.* Esityksessä ehdotetaan, että pykälän 4 momentista poistettaisiin säännös työn terveysvaaroista aiheutuvasta työterveyshuollon tarpeeseen vaikuttavasta muusta syystä korvauksen enimmäismäärää korottavana tekijänä, koska kyseisen lainkohdan soveltamiselle ei ole riittäviä perusteita.

18 luku. Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

12 §. *Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuus.* Alkuperäisessä esityksessä ehdotetussa pykälässä on ehdotettu säädettäväksi kuluista, jotka rahoitettaisiin työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun sekä palkka- ja työtulon perusteella palkansaajilta ja yrittäjiltä perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla. Ehdotetun pykälän mukaan näillä tuotoilla rahoitettaisiin muun muassa sairauspäivärahoista aiheutuva meno lukuun ottamatta vähimmäismäärän suuruisena maksettavia sairauspäivärahoja ja kuntoutusrahoja.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan ly-

hennettäväksi yrittäjien sairauspäivärahan omavastuuajaksi. Lyhennyksen rahoitus on tarkoitettu kohdentaa YEL-vakuutetuille yrittäjille perittäväksi lisärahoitusosuutena päivärahamaksun yhteydessä. Ehdotettua pykälää tulisikin tältä osin täydentää siten, että työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien yleistä rahoitusosuutta tarkasteltaessa työtulovakuutuksen kuluista vähennettäisiin paitsi valtion rahoitusosuus, myös yrittäjien lisärahoitusosuudella rahoitettavat sairauspäivärahasta syntyvät menot.

13 §. Valtion rahoitusosuus ja yrittäjien lisärahoitusosuus. Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi alkuperäisessä esityksessä ehdotettua valtion rahoitusosuutta koskevaa 13 §:ää yrittäjien sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa koskevan rahoituksen osalta. Täydentävän ehdotuksen mukaan valtion varoista rahoitettaisiin paitsi alkuperäisen esityksen mukaisesti vähimmäismääräiset päiväraha- ja kuntoutusrahaetuudet, myös mainitut työterveyshuoltona järjestetyn sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaukset silloin, kun yrittäjä on järjestänyt nämä itselleen ehkäisevän työterveyshuollon lisäksi.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan myös, että yrittäjien sairauspäivärahan omavastuuta lyhennettäisiin ja että YEL-vakuutetut yrittäjät rahoittaisivat tämän lyhennyksen itse (yrittäjien lisärahoitusosuus). Yrittäjien lisärahoitusosuudesta ehdotetaan säädettäväksi uudessa alkuperäisen esityksen 13 §:ään lisättävässä 2 momentissa.

21 §. Sairausvakuutuksen päivärahamaksu. Alkuperäisen esityksen 21 §:ään on ehdotettu säännöstä, joka koskisi vakuutetun päivärahamaksun suuruutta vuonna 2006. Täydentävän ehdotuksen mukaan kyseiseen lainkohtaan lisättäisiin 2 momentti, joka koskisi YEL-vakuutetun yrittäjän päivärahamaksua, joka määräytyy YEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella. Ehdotuksen mukaan tällaisesta työtulosta perittäisiin 1 momentissa säädetyn maksun lisäksi sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,25 prosenttia vuonna 2006. Maksun tuotto on tarkoitettu käytettäväksi edellä ehdotettuun yrittäjille sairauspäivärahan omavastuuajalta maksettavan sairauspäivärahan menoihin.

24§. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tar-

kistaminen. Alkuperäisessä esityksessä on ehdotettu, että pykälän otsikossa mainittujen maksujen maksuprosentteja tarkistettaisiin siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voitaisiin kattaa työtulovakuutuksen kulut. Ensimmäisen vuoden jälkeen muutokset rahoitettaisiin siten, että valtioon rahoitusosuuden vähentämisen jälkeen maksujen muutokset jakautuisivat tasan työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien maksujen kesken.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan, että yrittäjille voitaisiin maksaa sairauspäivärahaa osalta sairauspäivärahan omavastuuajaksi. Menon rahoittamiseksi on ehdotettu, että YEL-vakuutetuille yrittäjille tulisi uusi lisärahoitusosuus päivärahamaksuun, ja tämän maksun tuotoilla rahoitettaisiin YEL-vakuutetuille yrittäjille omavastuuajalta maksettavat päivärahat. Alkuperäisen esityksen 24 §:ää tulisikin täydentää uudella 2 momentilla, joka koskisi yrittäjien lisärahoitusosuuden tarkistamista. Ehdotuksen mukaan yrittäjän sairausvakuutuksen päivärahamaksua tulisi vuosittain tarkistaa siten, että lisärahoitusosuuden tuotolla voitaisiin kattaa se on päivärahamenosta, joka muodostuu yrittäjille omavastuuajalta maksettavasta sairauspäivärahasta aiheutuvasta sairauspäivärahamenosta.

1.2. Työterveyshuoltolaki

14 §. Muut terveydenhuollon palvelut. Voimassa olevan työterveyshuoltolain (1383/2001) ja sairausvakuutuslain mukaan yrittäjällä ja muulla omaa työtä tekevällä on mahdollista järjestää itselleen lakisääteiset ehkäisevät työterveyshuoltopalvelut ja saada niistä korvausta työterveyshuollon kustannuksina edellyttäen, että yrittäjä ja muu omaa työtään tekevä on sopinut ehkäisevän työterveyshuollon järjestämisestä itselleen ja että työterveyshuolto on toteutettu hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti. Nykyisen lainsäädännön mukaan yrittäjällä ja muulla omaa työtä tekevällä ei kuitenkaan ole mahdollista sisällyttää itselleen työterveyshuoltoon sairaanhoitoa ja eikä saada siitä korvausta työterveyshuollon kustannuksina. Yrittäjien ja muiden omaa työtä tekevien työterveyshuoltoa ehdotetaan parannettavaksi lisää-

mällä työterveyshuoltolain 14 §:ään uusi 2 momentti, jonka mukaan yrittäjillä ja muilla omaa työtä tekevillä olisi mahdollisuus järjestää itselleen sairaanhoitoa ja muita terveydenhuollon palveluita osana työterveyshuoltoa. Muutos liittyisi ehdotettuun sairausvakuutuslain muutokseen, jonka mukaan yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä olisi oikeus saada ehkäisevän työterveyshuollon lisäksi toteutetusta sairaanhoidosta sairausvakuutuslain mukaiset korvaukset samoin periaattein ja rajauksin kuin työnantajalla, joka järjestää pakollisen ehkäisevän työterveyshuollon ohella työntekijöilleen myös sairaanhoidon palveluja.

Ehdotetussa säännöksessä työterveyshuollon yhteydessä järjestetyllä sairaanhoidolla tarkoitettaisiin samaa kuin työnantajien osalta eli kyseeseen tulisivat yleislääkäritasoinen avosairaanhoito sekä erikoislääkäritasoinen toiminta siltä osin kuin se perustuisi työpaikan työterveyslääkäriin arvioon selvitettyä yrittäjän tai muun omaa työtä tekevän työkykyä ja hoitomahdollisuuksia.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Alkuperäisessä esityksessä on ehdotettu, että valtioneuvosto vahvistaisi asetuksella sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuprosentit. Valtuutus kattaisi myös yrittäjien lisärahoitusosuuden.

3. Voimaantulo

Tässä esityksessä ehdotetut muutokset on tarkoitettu tuleviksi voimaan 1 päivänä tam-

mikuuta 2006. Sen 8 luvun 10 § tulisi kuitenkin voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2006.

Ehdotettua 8 luvun 10 §:ää sovellettaisiin, jos työkyvyttömyys, johon sairauspäivärahan omavastuu-aika liittyy, alkaa lain voimaantumisen jälkeen.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisenjärjestys

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset parantavat työnantajille maksettavia työterveyshuollon korvauksia, laajentavat yrittäjien mahdollisuuksia työterveyshuoltoon ja tarjoavat vakuutetuille mahdollisuuden toimeentulon tason säilyttämiseen.

Esityksessä ehdotetaan vahvistettavaksi vakuutusperiaatetta maksujen määräytymisessä säätämällä yrittäjien omavastuujalta maksettavan sairauspäivärahan ja sen rahoituksen välille tiivis yhteys. Kyseisen päivärahamenon kasvu vaikuttaisi jatkossa suoraan sen rahoittamiseksi perittävän maksun määrään. Etuuden ja sen rahoittamiseksi kerättävän maksun perusteena olisi samoin perustein määräytyvä yrittäjän työtulo.

Näin ollen hallitus katsoo, että muutokset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä. Alkuperäisessä esityksessä ehdotettujen maksujen luonne huomioon ottaen olisi kuitenkin suotavaa, että esityksestä hankitaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 2 ja 5 § sekä 6 §:n 4 momentti ja 18 luku, sellaisena kuin niistä 18 luku on osaksi laissa 155/2005, sekä

lisätään 8 lukuun uusi 10 §, seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha

10 §

Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta

Sen estämättä, mitä 7 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjien eläkelaislaissa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan päättymiseen asti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sairauspäiväraha määräytyy yrittäjien eläkelain mukaisen työtulon perusteella siten kuin 11 luvun 3 tai 4 §:ssä säädetään. Jos sairauspäiväraha määräytyy 11 luvun 4 §:n 1 momentin perusteella, vakuutetun luotettavasti selvittämää yrittäjien eläkelain mukaista työtuloa verratetaan vakuutetun verotuksessa todettuun yrittäjien eläkelain mukaiseen työtuloon.

Sairauspäivärahaa, joka maksetaan yrittä-

jälle omavastuuajan korvauksena, ei lueta 8 §:n mukaiseen sairauspäivärahan enimmäisaikaan, eikä siihen sovelleta 7 luvun 4 §:ää, 8 luvun 7 §:n 2 momenttia tai 15 luvun 10 §:ää

Yrittäjälle 1 momentin perusteella maksettavaan sairauspäivärahaan sovelletaan, mitä tässä laissa muualla säädetään sairauspäivärahasta, jollei 1—3 momentista muuta johdu.

Omavastuuaikaa ei kuitenkaan korvata, jos vakuutetulla on oikeus sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) mukaiseen päivärahaan.

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2 §

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen edellä 1 §:ssä tarkoitettua työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta

tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Jos yrittäjä on 1 momentissa tarkoitetun työterveyshuollon lisäksi järjestänyt itselleen sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, hänellä oikeus on saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän itselleen järjestämän työterveyshuollon sekä sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisessa sekä kustannusten ja toiminnan seuraamisessa noudatetaan soveltuvin osin mitä tässä laissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

Jos yrittäjä on myös työnantaja, ja hän esittää 1 ja 2 momenteissa tarkoitetut kustannuksensa työntekijöittensä kustannusten yhteydessä, sovelletaan häneen, mitä tässä laissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

5 §

Työterveyshuollon kustannuksista maksettava korvaus

Työnantajalle, yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista korvataan 60 prosenttia ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja kustannuksista 50 prosenttia.

Työnantajalle maksettava korvaus määräytyy enintään työntekijäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan. Yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle maksettava korvaus määräytyy enintään vuotuisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan.

6 §

Laskennallisen enimmäismäärän vahvistaminen

Korvauksen enimmäismäärässä voidaan ottaa korottavana tekijänä huomioon työpaikan kokoon sekä työterveyshuoltotoiminnan aloittamiseen, työterveysaseman perustamiseen tai työterveyshuollon sisällön muuttamiseen liittyvä erityinen syy. Valtioneuvoston

asetuksella voidaan tarkemmin säätää korvauksen enimmäismäärää korottavista tekijöistä.

VI OSA

SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

12 §

Työnantajien sekä palkansaaajien ja yrittäjien rahoitusosuus

Työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun sekä palkka- ja työtulon perusteella perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla rahoitetaan 11 §:ssä tarkoitettujen työtulovakuutuksen kulut, joista on vähennetty 13 §:ssä tarkoitettulla valtion osuudella ja yrittäjän lisärahoitusosuudella rahoitettavat kulut.

Lain voimaantullessa 1 momentissa tarkoitetuista kuluista rahoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksulla 73 prosenttia ja sairausvakuutuksen päivärahamaksulla 27 prosenttia.

13 §

Valtion rahoitusosuus ja yrittäjän lisärahoitusosuus

Valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat sellaisen 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen päivärahan tai kuntoutusrahan maksamisesta, joka on enintään 11 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen vähimmäismäärän suuruisen tai, kun on kysymyksessä kuntoutusrahain 17 tai 17 a §:ssä tarkoitettua kuntoutusrahaa, enintään viimeksi mainituissa pykälissä tarkoitettujen vähimmäismäärän suuruisen. Valtion varoista ei kuitenkaan rahoiteta niitä sairauspäivärahoja ja kuntoutusrahoja, jotka ovat enintään vähimmäismäärän suuruisia 12 luvun tai kuntoutusrahain 18 §:n mukaisen yhteensovituksen vuoksi. Lisäksi valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat 13 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoi-

tetun sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisesta yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle.

Kulut, jotka aiheutuvat 8 luvun 10 §:n perusteella maksettavasta sairauspäivärahasta, rahoitetaan yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettujen työtulon perusteella perittävän maksun tuotoilla (*yrittäjän lisärahoitusosuus*). Yrittäjän lisärahoitusosuutta peritään päivärahamaksun lisäksi vakuutetulta, jolla on voimassa yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettu vakuutus.

21 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on lain voimaantullessa 0,77 prosenttia palkkatulosta, työtulosta ja muusta 15—18 §:ssä tarkoitettua päivärahamaksun maksuperusteesta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, yrittäjän lisärahoitusosuus on lain voimaantullessa 0,25 prosenttia voimassa olevan yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettujen vakuutuksen mukaisesta työtulosta.

24 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistaminen

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia tarkistetaan siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 11 §:ssä tarkoitettujen työtulovakuutuksen kulut. Ensimmäisen vuoden jälkeen kulujen muutokset rahoitetaan siten, että valtion rahoitusosuuden vähentämisen jälkeen tarvittavat maksujen muutokset jakautuvat tasan päivärahamaksun ja työnantajan sairausva-

kuutusmaksun kesken. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yrittäjän lisärahoitusosuutta tarkistetaan siten, että yrittäjän lisärahoitusosuuden tuotolla voidaan kattaa se osa 11 §:ssä tarkoitettua työtulovakuutuksen kulusta, joka muodostuu 8 luvun 10 §:ssä tarkoitettua päivärahamenosta.

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan vuosittain ennen marraskuun 23 päivää seuraavana vuonna sovellettava sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Sen 8 luvun 10 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2006, ja sitä sovelletaan takautuvasti työkyvyttömyyteen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2006 suoritettavaan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Ennakonpidätys tehdään kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan vakuutetun sairausvakuutusmaksun perusteella siihen saakka, kunnes vuoden 2006 ennakonpidätysperusteet tulevat voimaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan palkan perusteella suoritettavaan työnantajan sairausvakuutusmaksuun.

Sen estämättä, mitä tämän lain 11 luvun 2 §:ssä säädetään, päivärahaetuuden perusteena olevaan työtuloon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta säännöstä, kun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa ennen 1 päivää tammikuuta 2008.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työterveyshuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 14 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

14 §

Muut terveydenhuollon palvelut

palvelujen lisäksi 1 momentissa tarkoitettuja sairaanhoito- ja muita terveydenhuoltopalveluja.

Yrittäjät ja muut omaa työtään tekevät voivat järjestää itselleen 12 §:ssä tarkoitettujen

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 13 luvun 2 ja 5 § sekä 6 §:n 4 momentti ja 18 luku, sellaisena kuin niistä 18 luku on osaksi laissa 155/2005, sekä
lisätään 8 lukuun uusi 10 §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

Sairauspäiväraha

10 §

Yrittäjän oikeus sairauspäivärahaan omavastuuajalta

Sen estämättä, mitä 7 §:n 1 momentissa säädetään, vakuutetulle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja kolmea sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää 7 §:n 1 momentin mukaisen omavastuuajan päättymiseen asti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sairauspäiväraha määräytyy yrittäjien eläkelain mukaisen työtulon perusteella siten kuin 11 luvun 3 tai 4 §:ssä säädetään. Jos sairauspäiväraha määräytyy 11 luvun 4 §:n 1 momentin perusteella, vakuutetun luotettavasti selvittämää yrittäjien eläkelain mukaista työtuloa verrataan vakuutetun verotuksessa todettuun yrittäjien eläkelain mukaiseen työtuloon.

Sairauspäivärahaa, joka maksetaan yrittäjälle omavastuuajan korvauksena, ei lueta

8 §:n mukaiseen sairauspäivärahan enimmäisaikaan, eikä siihen sovelleta 7 luvun 4 §:ää, 8 luvun 7 §:n 2 momenttia tai 15 luvun 10 §:ää.

Yrittäjälle 1 momentin perusteella maksettavaan sairauspäivärahaan sovelletaan, mitä tässä laissa muualla säädetään sairauspäivärahasta, jollei 1–3 momentista muuta johdu.

Omavastuu-aikaa ei kuitenkaan korvata, jos vakuutetulla on oikeus sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) mukaiseen päivärahaan.

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2 §

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla yrittäjällä tai muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua, työterveyshuoltolain 12 §:n mukaista työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän itselleen järjestämän työterveyshuollon korvaamisessa sekä kustannusten ja toiminnan seuraamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

2 §

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän oikeus työterveyshuollon korvaukseen

Työterveyshuoltolain 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä, joka on järjestänyt itselleen edellä 1 §:ssä tarkoitettua työnantajan velvollisuudeksi säädettyä tai määrättyä työterveyshuoltoa, on oikeus saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Jos yrittäjä on 1 momentissa tarkoitettun työterveyshuollon lisäksi järjestänyt itselleen sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa, hänellä oikeus on saada korvausta tästä toiminnasta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän itselleen järjestämän työterveyshuollon sekä sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisessa sekä kustannusten ja toiminnan seuraamisessa noudatetaan soveltuvin osin mitä tässä laissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

Jos yrittäjä on myös työnantaja, ja hän esittää 1 ja 2 momenteissa tarkoitettut kustannuksensa työntekijöittensä kustannusten yhteydessä, sovelletaan häneen, mitä tässä laissa säädetään työterveyshuollon korvaamisesta työnantajalle.

5 §

Työterveyshuollon kustannuksista maksettava korvaus

Työnantajalle, yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista korvataan 50 prosenttia.

Työnantajalle maksettava korvaus määräytyy enintään työntekijäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan. *Vastavasti* yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle maksettava korvaus määräytyy enintään *yrittäjäkohtaisen* laskennallisen enimmäismäärän mukaan.

6 §

Laskennallisen enimmäismäärän vahvistaminen

Korvauksen enimmäismäärässä voidaan ottaa korottavana tekijänä huomioon työpaikan kokoon sekä työterveyshuoltotoiminnan aloittamiseen, työterveysaseman perustamiseen tai työterveyshuollon sisällön muuttamiseen liittyvä erityinen syy *sekä työn terveysvaaroista aiheutuva työterveyshuollon tarpeeseen vaikuttava muu syy*. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää korvauksen enimmäismäärää korottavista tekijöistä.

5 §

Työterveyshuollon kustannuksista maksettava korvaus

Työnantajalle, yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista *1 §:n 1 momentissa tarkoitetuista* kustannuksista korvataan 60 prosenttia ja *1 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kustannuksista 50 prosenttia*.

Työnantajalle maksettava korvaus määräytyy enintään työntekijäkohtaisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan. Yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle maksettava korvaus määräytyy enintään *vuotuisen laskennallisen* enimmäismäärän mukaan.

6 §

Laskennallisen enimmäismäärän vahvistaminen

Korvauksen enimmäismäärässä voidaan ottaa korottavana tekijänä huomioon työpaikan kokoon sekä työterveyshuoltotoiminnan aloittamiseen, työterveysaseman perustamiseen tai työterveyshuollon sisällön muuttamiseen liittyvä erityinen syy. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää korvauksen enimmäismäärää korottavista tekijöistä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 luku

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**

12 §

12 §

*Kansaneläkelaitoksen valvontaoikeus****Työnantajien sekä palkansaajien ja yrittäjien rahoitusosuus***

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa sairausvakuutusmaksun määräämistä, maksunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

Työnantajien suorittaman sairausvakuutusmaksun sekä palkka- ja työtulon perusteella perittävän sairausvakuutuksen päivärahamaksun tuotoilla rahoitetaan 11 §:ssä tarkoitettujen työtulovakuutuksen kulut, joista on vähennetty 13 §:ssä tarkoitettulla valtion osuudella ja yrittäjän lisärahoitusosuudella rahoitettavat kulut.

Lain voimaantullessa 1 momentissa tarkoitetuista kuluista rahoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksulla 73 prosenttia ja sairausvakuutuksen päivärahamaksulla 27 prosenttia.

13 §

13 §

*Täydentävät säännökset****Valtion rahoitusosuus ja yrittäjän lisärahoitusosuus***

Vakuutusmaksuista kertyvät varat peritään ja työnantajan sairausvakuutusmaksuista kertyvät varat siirretään Kansaneläkelaitokselle erityiseen sairausvakuutusrahastoon.

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamisesta verotoimistolle aiheutuvat kustannukset otetaan verohallintolain (1557/1995) 4 luvun 11 §:ssä säädettyyn kustannusten jakoon.

Tässä laissa säädetty maksut, joiden suoritus on laiminlyöty, peritään ilman tuomioita ja päätöstyä siinä järjestyksessä kuin verojen ja yleisten maksujen ulosotosta on erikseen säädetty.

Sen lisäksi, mitä 9 §:n 1 momentissa on säädetty, Kansaneläkelaitos voi päättää, että tämän lain mukaan eläkelaitokselle suoritettavaa maksua ei peritä tai sellaisessa maksussa taikka tilityksessä olevaa virhettä ei oikaista, jos maksu tai virhe on niin vähäinen, että sen perimisen tai oikaisemisen on

Valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat sellaisen 11 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisen päivärahan tai kuntoutusrahan maksamisesta, joka on enintään 11 luvun 7 §:ssä tarkoitettun vähimmäismäärän suuruinen tai, kun on kysymyksessä kuntoutusrahalain 17 tai 17 a §:ssä tarkoitettua kuntoutusrahasta, enintään viimeksi mainituissa pykälissä tarkoitettun vähimmäismäärän suuruinen. Valtion varoista ei kuitenkaan rahoiteta niitä sairauspäivärahoja ja kuntoutusrahoja, jotka ovat enintään vähimmäismäärän suuruisia 12 luvun tai kuntoutusrahalain 18 §:n mukaisen yhteensovituksen vuoksi. Lisäksi valtion varoista rahoitetaan kulut, jotka aiheutuvat 13 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun sairaanhoidon ja muun terveydenhuollon korvaamisesta yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeväälle.

Kulut, jotka aiheutuvat 8 luvun 10 §:n perusteella maksettavasta sairauspäivärahas-

katsottava aiheuttavan suhteettoman paljon työtä tai kustannuksia.

ta, rahoitetaan yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettun työtulon perusteella perittävän päivärahamaksun tuotoilla (yrittäjän lisärahoitusosuus). Yrittäjän lisärahoitusosuutta peritään päivärahamaksun lisäksi yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettun vakuutuksen mukaisesta tulosta vakuutetulta, jolla on voimassa mainitussa laissa tarkoitettu vakuutus.

21 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on lain voimaantullessa 0,77 prosenttia palkkatulosta, työtulosta ja muusta 15—18 §:ssä tarkoitettusta päivärahamaksun maksuperusteesta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, yrittäjän lisärahoitusosuus on lain voimaantullessa 0,25 prosenttia voimassa olevan yrittäjien eläkelaisissa tarkoitettun vakuutuksen mukaisesta työtulosta.

24 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun tarkistaminen

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosenttia tarkistetaan siten, että maksujen tuotoilla ja valtion rahoitusosuudella voidaan kattaa 11 §:ssä tarkoitettu työtulovakuutuksen kulut. Ensimmäisen vuoden jälkeen kulujen muutokset rahoitetaan siten, että valtion rahoitusosuuden vähentämisen jälkeen tarvittavat maksujen muutokset jakautuvat tasan päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun kesken. Maksuprosenttia tarkistetaan kahden desimaalin tarkkuudella.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yrittäjän lisärahoitusosuutta tarkistetaan siten, että yrittäjän lisärahoitusosuuden tuotolla voidaan kattaa se osa 11 §:ssä tarkoitettusta työtulovakuutuksen kulusta, joka muodostuu 8 luvun 10 §:ssä tarkoitettusta päivärahamenosta.

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan vuosittain ennen marraskuun 23 päivää seuraavana vuonna sovellettava sairausvakuutuksen päivärahamaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun maksuprosentti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Sen 8 luvun 10 § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2006, ja sitä sovelletaan takautuvasti työkyvyttömyyteen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerän vuodelta 2006 suoritettavaan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Ennakonpidätys tehdään kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan vakuutetun sairausvakuutusmaksun perusteella siihen saakka, kunnes vuoden 2006 ennakonpidätysperusteet tulevat voimaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2006 ja sen jälkeen maksettavan palkan perusteella suoritettavaan työnantajan sairausvakuutusmaksuun.

Sen estämättä, mitä tämän lain 11 luvun 2 §:ssä säädetään, päivärahaetuuden perusteena olevaan työtuloon sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta säännöstä, kun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa ennen 1 päivää tammikuuta 2008.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työterveyshuoltolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 14 §:ään uusi
2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Muut terveydenhuollon palvelut

-----
*Yrittäjät ja muut omaa työtään tekevät
voivat järjestää itselleen 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen lisäksi 1 momentissa tarkoitettuja sairaanhoito- ja muita terveydenhuoltopalveluja.*

-----
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
mikuuta 2006.*
